

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 6.11.2006
COM(2006) 663 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Τελική αξιολόγηση
της υλοποίησης του πολυετούς κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση
ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ με καταπολέμηση του παράνομου και βλαβερού
περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Τελική αξιολόγηση
της υλοποίησης του πολυετούς κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση
ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ με καταπολέμηση του παράνομου και βλαβερού
περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα**

(Κείμενο που ενδιαφέρει τον ΕΟΧ)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ανακοίνωση αφορά την τελική αξιολόγηση του πολυετούς προγράμματος δράσης που αφορά την ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ, για τη χρονική περίοδο 2003-2004. Η αξιολόγηση διεξάχθηκε από τριμελή ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων, υποστηριζόμενη από ομάδα επαγγελματιών αξιολογητών προερχομένων από την εταιρία¹ που έχει αναλάβει την οργάνωση και υποστήριξη της αξιολόγησης, τη συλλογή τεκμηρίωσης και τη σύνταξη της έκθεσης. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε από τον Φεβρουάριο έως τον Μάιο του 2006, σε στενή συνεργασία με της σχετικές υπηρεσίες της Επιτροπής². Σύνοψη της έκθεσης αξιολόγησης³ επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Σκοπός του προγράμματος δράσης για ασφαλέστερο Ίντερνετ (SIAP, εφεξής «το πρόγραμμα»), όπως καθορίζεται στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴, ήταν η προώθηση ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ και η ενθάρρυνση ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη του κλάδου αυτού σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

Το πρόγραμμα είχε αρχικά εγκριθεί για μια τετραετία, από την 1η Ιανουαρίου 1999 έως την 31η Δεκεμβρίου 2002, με προϋπολογισμό ύψους 25 εκατ. ευρώ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν παράτασή του για δύο

¹ IDATE, η σύμβαση συνήφθη έπειτα από κλειστό διαγωνισμό που διοργάνωσε η ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας (INFSO) το φθινόπωρο του 2005.

² DG INFSO, διοικητικές ομάδες C3 και E6

³ *Final Evaluation of Safer Internet Action Plan (2003-2004): Final Report, May 2006*, IDATE, http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/programme/evaluations/index_en.htm

⁴ Απόφαση αριθ. 276/1999/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Ιανουαρίου 1999 για ένα πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ μέσω της καταπολέμησης του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα (EE L 33 της 6/2/1999 σ.1) Όπως τροποποιήθηκε από την απόφαση αριθ.1151/2003/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 2003 (EE L 162 της 1/7/2003).

ακόμα έτη, από την 1η Ιανουαρίου 2003 έως την 31η Δεκεμβρίου 2004. Ο συνολικός προϋπολογισμός για τη χρονική περίοδο 1999-2004 ορίστηκε σε 38,3 εκατ. ευρώ.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τρεις γραμμές δράσης:

- (1) δημιουργία ασφαλέστερου περιβάλλοντος (δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών, μέσω του οποίου οι τελικοί χρήστες μπορούν να αναφέρουν την ύπαρξη παράνομου περιεχομένου στο Ίντερνετ, και ενθάρρυνση αυτορρύθμισης και κωδίκων δεοντολογίας)·
- (2) ανάπτυξη συστημάτων φιλτραρίσματος και διαβάθμισης·
- (3) ενθάρρυνση δράσεων ευαισθητοποίησης.

Κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου 2003-2004, το πρόγραμμα επεκτάθηκε ώστε να καλύπτει νέες επιγραμμικές τεχνολογίες, συμπεριλαμβάνοντας κινητό και ευρυζωνικό περιεχόμενο, επιγραμμικά παιχνίδια, διομότιμη μεταφορά αρχείων και όλες τις μορφές επικοινωνιών σε πραγματικό χρόνο, όπως χώρους διαδικτυακής συζήτησης και άμεσα μηνύματα, με πρωταρχικό στόχο να βελτιωθεί η προστασία παιδιών και ανηλίκων. Ενθαρρύνθηκε επίσης η βελτιωμένη δικτύωση μέσω του φόρουμ για ασφαλέστερο Ίντερνετ μεταξύ όσων ενεργοποιούνται στο πεδίο αυτό στα κράτη μέλη, καθώς και μεταξύ των συμμετεχόντων στο έργο στις διάφορες γραμμές δράσης, ιδίως στο πεδίο των ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών και της ευαισθητοποίησης. Το πρόγραμμα απέβλεπε επίσης στην ενίσχυση του συντονισμού και την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστης πρακτικής σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ιδιαίτερα στα νέα κράτη μέλη, τις υποψήφιες χώρες και τις χώρες προσχώρησης.

Ο κύριος μηχανισμός για την υλοποίηση του SIAP ήταν η συγχρηματοδότηση έργων που επιλέγονται βάσει δημοσίων προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων. Κατά τη χρονική περίοδο 2003-2004, συγχρηματοδοτήθηκαν 52 έργα με συμμετοχή 105 οργανισμών· τα έργα αφορούσαν 22 κράτη μέλη, καθώς και την Ισλανδία, τη Νορβηγία και τη Βουλγαρία. Είκοσι δύο έργα αφορούν ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές (κόμβος συντονισμού και 21 ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές που εκτείνονται σε 20 χώρες), 25 είναι έργα ευαισθητοποίησης (δύο κόμβοι συντονισμού και 23 κόμβοι ευαισθητοποίησης που εκτείνονται σε 21 χώρες), ένα αφορά εφαρμοσμένη έρευνα στην εκπαίδευση στα μέσα επικοινωνίας, ένα είναι πρόγραμμα επισήμανσης της ποιότητας, ένα είναι σχέδιο αυτορρύθμισης για την αντιμετώπιση αυτόκλητων μηνυμάτων και ένα αφορά τη διαβάθμιση επιγραμμικών παιχνιδιών. Βάσει της σύμβασης πλαίσιο διεξήχθη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου. Επιπλέον, έπειτα από ανοιχτό διαγωνισμό, συνήφθη σύμβαση παροχής υπηρεσιών που αφορούσε μελέτη συγκριτικής αξιολόγησης λογισμικού και υπηρεσιών φιλτραρίσματος. Η συνολική δαπάνη των προϋπολογισμών 2003 και 2004, συμπεριλαμβανομένης και της χρηματοδότησης όλων των έργων επιμερισμένου κόστους, των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών για τη μελέτη συγκριτικής αξιολόγησης, το Ευρωβαρόμετρο και το κόστος της αξιολόγησης, της επανεξέτασης και των συνεδριάσεων, ανήλθε σε 13,7 εκατ. ευρώ περίπου.

3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε τα ακόλουθα επιμέρους θέματα: Συνάφεια των στόχων του προγράμματος, προτεραιότητες και μέσα υλοποίησης, αποτελεσματικότητα και αντίκτυπος του προγράμματος, δραστηριότητα και οικονομική απόδοση, χρησιμότητα και βιωσιμότητα, αιτιακή συνάφεια μεταξύ χρησιμοποιούμενων πόρων, δραστηριοτήτων και αναμενόμενου αντίκτυπου (η λογική της παρέμβασης), καθώς και διδάγματα για πιθανές μελλοντικές παρεμβάσεις παρεμφερούς τύπου.

4. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Οι αξιολογητές διαπίστωσαν ότι το πρόγραμμα δράσης για ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ έχει υλοποιηθεί επιτυχώς και ότι η κατανομή των επιχορηγήσεων και η διαχείριση του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν εν γένει με διαφανή, αποδοτικό και ικανοποιητικό τρόπο.

Όλοι οι ενδιαφερόμενοι θεωρούν το SIAP ως συναφές και αποτελεσματικό πρόγραμμα που πρέπει να συνεχιστεί. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται πρωτοπόρος στο πεδίο αυτό, έχοντας αναγνωρίσει σε πρώιμη φάση το θέμα του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στο Ίντερνετ ως σοβαρό και σημαντικό πολιτικό ζήτημα με παγκόσμια διάσταση.

Η έναρξη λειτουργίας εθνικών ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών κρίθηκε ως ένα από τα κύρια επιτεύγματα του προγράμματος. Από την αξιολόγηση του υφιστάμενου δικτύου ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών, που πραγματοποιήθηκε με συντονισμό της INHOPE, προέκυψε ότι στην πλειονότητά τους παρέχουν χρήσιμη, ουσιώδη και αποτελεσματική υπηρεσία, η οποία δεν μπορεί να διατηρηθεί χωρίς δημόσια χρηματοδότηση. Ένα καίριο πρόβλημα είναι ότι η πλειονότητα των τελικών χρηστών του γνωρίζουν ελάχιστα έως καθόλου την ύπαρξη ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών. Το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών και άλλων ενδιαφερομένων, ιδιαιτέρως των εθνικών κυβερνήσεων, των κόμβων ευαισθητοποίησης, αλλά και της αστυνομίας και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, πρέπει να βελτιωθεί.

Η ανάπτυξη κόμβων ευαισθητοποίησης σε σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θεωρήθηκε ως ένα ακόμα επίτευγμα του SIAP. Η βελτίωση του επιπέδου ευαισθητοποίησης κρίθηκε από όλους τους ερωτηθέντες απαραίτητη. Ωστόσο, το δίκτυο για την ευαισθητοποίηση θεμάτων ασφαλείας στο Ίντερνετ, το οποίο συντονίζεται από το INSAFE, παραμένει ακόμα σε αρχική φάση ανάπτυξης. Σε πολλές περιπτώσεις, οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης απευθύνονται μόνο σε περιορισμένο αριθμό ομάδων στόχευσης, ιδίως όσον αφορά άλλους ενδιαφερόμενους, όπως τα τοπικά και εθνικά μέσα επικοινωνίας, οι οργανώσεις γονέων, τα σχολεία και άλλες ομάδες. Πολύ συχνά δεν αποδίδεται στις ομάδες αυτές η πρέπει προτεραιότητα στο πρόγραμμα δράσης των εθνικών κυβερνήσεων που αφορά τη δημόσια πολιτική.

Οι τεχνολογίες φιλτραρίσματος θεωρούνται από όλους τους ενδιαφερόμενους ως ουσιώδες στοιχείο αυξανόμενης σημασίας. Ωστόσο, μεταξύ των γονέων παραμένουν ελάχιστα γνωστοί οι τρόποι διαχείρισης του λογισμικού φιλτραρίσματος σε επίπεδο

τελικού χρήστη. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι συμφωνούν ότι τα συστήματα επισήμανσης και διαβάθμισης συνεχίζουν να αποτελούν σημαντικό στοιχείο ώστε το Ίντερνετ να καταστεί χώρος ασφαλής, ιδίως για τους ανήλικους. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στο πεδίο αυτό παραμένει, ωστόσο, ανεπαρκής. Σημειώνεται σειρά ενθαρρυντικών εξελίξεων όσον αφορά την αυτορρύθμιση του κλάδου, δεοντολογικούς κώδικες και περιπτώσεις βέλτιστης πρακτικής, μεταξύ άλλων στο πεδίο των βιντεοπαιχνιδιών και του κινητού περιεχομένου.

Ως σημαντικό θέμα εντοπίστηκε η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας, ιδίως όσον αφορά το παράνομο και βλαβερό περιεχόμενο, καθώς και την προστασία της νεολαίας.

Νέα προβλήματα προκύπτουν από την περαιτέρω διάδοση νέων συσκευών τελικού χρήστη σε σύνδεση με το Ίντερνετ, όπως είναι τα κινητά τηλέφωνα επόμενης γενιάς, και νέων πρακτικών, όπως τα κοινωνικά δίκτυα (συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής συνομιλίας που συνδέεται με τη χρήση ιστοκάμερας), τα ηλεκτρονικά ιστολόγια και ο μερισμός αρχείων.

5. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η έκθεση αξιολόγησης περιέχει επτά συστάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται και επιμέρους συστάσεις⁵.

Ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές (hotlines)

- (1) Να βελτιωθεί η ορατότητα των ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών:
 - (α) Να γίνουν ευρύτερα γνωστές οι ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές μεταξύ των τελικών χρηστών και των μέσων επικοινωνίας
- (2) Να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών και άλλων ενδιαφερομένων, ιδίως της αστυνομίας και των παρόχων υπηρεσιών Ίντερνετ:
 - (α) Να ενθαρρυνθεί η εναρμόνιση των διαδικασιών μεταξύ ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών και αστυνομίας σε ευρωπαϊκή κλίμακα.
 - (β) Να συνταχθεί επεξηγηματικό εγχειρίδιο για τις διαδικασίες ανταλλαγής πληροφοριών και για κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη βέλτιστη πρακτική, όπου να καθορίζονται σαφώς η πολιτική, η δεοντολογία και οι διαδικασίες για όσους συμμετέχουν στην εργασία αυτή.
 - (γ) Να συντονιστεί η κατάρτιση ευρωπαϊκής μαύρης λίστας παράνομου περιεχομένου και να προωθηθεί ευρύτερα η εφαρμογή της εκ μέρους των παροχών υπηρεσιών Ίντερνετ.

⁵ Βλ. τη συνημμένη σύνοψη και σ.42 κ.επ. της έκθεσης αξιολόγησης.

Ευαισθητοποίηση

- (3) Η ευαισθητοποίηση πρέπει να εστιαστεί σε συγκεκριμένες ομάδες στόχου, και να βελτιώσει την προβολή:
 - (α) Οι κόμβοι ευαισθητοποίησης απαιτείται να ακολουθούν προσαρμοσμένες στρατηγικές όταν απευθύνονται σε παιδιά, γονείς ή διδάσκοντες.
 - (β) Διευκόλυνση της συζήτησης μεταξύ εθνικών διοικήσεων (π.χ. Υπουργείων Παιδείας) ώστε να εξεταστεί με ποιον τρόπο θα εισαχθεί ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ στα σχολεία (κατάρτιση διδασκόντων, εκπαιδευτικά προγράμματα, συγκρότηση συμβουλίων νεολαίας ως αυτορρυθμιζόμενων φορέων στα σχολεία).
 - (γ) Προώθηση ενεργότερης εμπλοκής των μέσων επικοινωνίας σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης.
 - (δ) Αφιέρωση μεγαλύτερου ποσοστού από τον προϋπολογισμό του προγράμματος στην ευαισθητοποίηση.
- (4) Συμμετοχή παιδιών και νεαρών ατόμων στον εντοπισμό προβλημάτων και στην εκπόνηση λύσεων:
 - (α) Να επιτευχθεί ανάδραση εκ μέρους των παιδιών και συμμετοχή τους στην επεξεργασία κατάλληλων μηνυμάτων ευαισθητοποίησης και στην εξεύρεση λύσεων.
- (5) Να βελτιωθεί η ευαισθητοποίηση των τελικών χρηστών σχετικά με τις διαθέσιμες δυνατότητες φιλτραρίσματος βλαβερού περιεχομένου:
 - (α) Να ενθαρρυνθούν οι κόμβοι ευαισθητοποίησης ώστε να βελτιωθεί η ενημέρωση όσον αφορά τα εργαλεία φιλτραρίσματος, ιδίως μεταξύ γονέων και σχολείων.
 - (β) Να αποτιμηθεί η αποτελεσματικότητα διάφορων λύσεων φιλτραρίσματος.
- (6) Να ενθαρρυνθούν λύσεις αυτορρύθμισης στον κλάδο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο:
 - (α) Να προωθηθεί η θέσπιση συστημάτων επαλήθευσης της ηλικίας.
 - (β) Να ενισχυθεί η ανταλλαγή βέλτιστης πρακτικής, μεταξύ άλλων, σε κώδικες δεοντολογίας, συστήματα επισήμανσης περιεχομένου και συστήματα διαβάθμισης.
- (7) Να χαρτογραφηθούν οι δυνατότητες για μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις και για επιλογές των χρηστών:
 - (α) Να αναλυθεί ο αντίκτυπος συγκλινουσών υπηρεσιών και νέων τρόπων επικοινωνίας στην ασφάλεια των παιδιών, καθώς και στην συμπεριφορά των χρηστών, και να υπάρξει διάδοση των αποτελεσμάτων.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή έλαβε πλήρη γνώση των ευρημάτων της τελικής αξιολόγησης του σχεδίου δράσης για ασφαλέστερο Ίντερνετ και θα λάβει υπόψη τις συστάσεις στην υλοποίηση του Safer Internet plus, καθώς και στο σχεδιασμό μελλοντικού επακόλουθου προγράμματος. Θα ενισχυθεί η πρόοδος που έχει ήδη σημειωθεί σε πεδία που μνημονεύονται στις συστάσεις.

Το πρόγραμμα Safer Internet plus θα υποστηρίζει δραστηριότητες ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών που αποβλέπουν στην κατάρτιση κοινών καταλόγων παράνομου περιεχομένου εντός του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος (ιδίως εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών). Η κοινοποίηση των εν λόγω καταλόγων σε παρόχους υπηρεσιών Ίντερνετ θα πραγματοποιείται με τήρηση των συναφών νομικών διατάξεων όσον αφορά το ρόλο τους, ιδίως όσων περιέχονται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο⁶.

Με βάση τις απαντήσεις της Επιτροπής στην έκθεση των αξιολογητών, καλούνται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών:

- (1) να λάβουν γνώση ότι το σχέδιο δράσης για ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ υλοποιήθηκε επιτυχώς·
- (2) να συνδράμουν την Επιτροπή στο έργο της όσον αφορά τη βελτίωση της προβολής του προγράμματος για ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ και να ενθαρρύνουν τη δημόσια συζήτηση στα θέματα σχετικά με την ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ·
- (3) να υποστηρίξουν την Επιτροπή στις δραστηριότητές της σχετικά με τη διαβούλευσή της με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και να εξετάσουν πιθανές επακόλουθες δραστηριότητες, ιδίως όσον αφορά νέες τεχνολογίες και νέες κατηγορίες ψηφιακού περιεχομένου που επηρεάζουν την ασφαλή χρήση του Ίντερνετ.

⁶ Οδηγία 2000/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά, ΕΕ L 178 της 17.7.2000, σ. 1

Παράρτημα

Σύνοψη

Τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται στο παρόν ως μέρος της τελικής αξιολόγησης του προγράμματος δράσης για ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ (2003-2004), διατυπώθηκαν από ανεξάρτητη τριμελή ομάδα εμπειρογνομόνων. Η ομάδα των εμπειρογνομόνων που επέλεξε και διεξήγαγε τη διαδικασία και τη μεθοδολογία αξιολόγησης υποστηρίχθηκε από την IDATE, αρμόδια για την συγκρότηση και ανάλυση της βάσης τεκμηρίωσης που χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση. Το κείμενο αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα επιγραμμικού ερωτηματολογίου, τηλεφωνικών συνεντεύξεων, ερευνητικής εργασίας γραφείου και συνεδρίασης ομάδας εστίασης, όπως επίσης και τις απόψεις της ομάδας των εμπειρογνομόνων.

Συμπεράσματα.

1. Το πρόγραμμα δράσης για ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ (SIAP) θεωρείται από όλους τους ενδιαφερόμενους ως **συναφές και αποτελεσματικό πρόγραμμα που πρέπει να συνεχιστεί**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται πρωτοπόρος διότι εντόπισε σε πρώιμο στάδιο το θέμα του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στο Ίντερνετ ως σημαντικό και σοβαρό πολιτικό ζήτημα παγκοσμίως διαστάσεων. Το μοντέλο και η έννοια του SIAP χρησιμοποιείται σήμερα από πολλές άλλες χώρες - τόσο στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού όσο και στη Βόρεια και τη Λατινική Αμερική - ως μοντέλο τρόπου αντιμετώπισης του προβλήματος που συνιστά το βλαβερό και παράνομο περιεχόμενο στο Ίντερνετ, τηρώντας παράλληλα το ανθρώπινο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης.

2. Το αρχικό πρόγραμμα περιλαμβάνει **τέσσερις κύριες κατευθύνσεις δράσης**:

A. Ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές (χρηματοδότηση ΕΕ ύψους 4,6 εκατ. ευρώ),

B. Ευαισθητοποίηση (χρηματοδότηση ΕΕ ύψους 7,4 εκατ. ευρώ),

Γ. Φιλτράρισμα, επισήμανση και διαβάθμιση (χρηματοδότηση ΕΕ ύψους 0,875 εκατ. ευρώ),

Δ. Αυτορρύθμιση του κλάδου και κώδικες δεοντολογίας (χρηματοδότηση ΕΕ 0,493 εκατ. ευρώ).

Κατά τη χρονική περίοδο 2003/2004, η κοινοτική χρηματοδότηση αφορούσε κυρίως τις ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές και την ευαισθητοποίηση. Το φιλτράρισμα, η επισήμανση, η διαβάθμιση, η αυτορρύθμιση και οι κώδικες δεοντολογίας θεωρήθηκαν κατά κύριο λόγο αρμοδιότητα του κλάδου. Στο πλαίσιο του SIAP (2003-2004) η ΕΕ δαπάνησε συνολικά 13,7 εκατ. ευρώ. Περίπου 13,4 εκατ. ευρώ διανεμήθηκαν σε περισσότερα από 50 έργα, που αφορούσαν κυρίως ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές και ευαισθητοποίηση. Χρηματοδότηση έλαβαν 22 κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και η Νορβηγία, η Ισλανδία και η Βουλγαρία. Ποσό περίπου 0,3 εκατ. ευρώ απαιτήθηκε για την κάλυψη του κόστους των αξιολογήσεων, αναθεωρήσεων, συνεδριάσεων και για την έρευνα του Ευρωβαρομέτρου. Οι επιχορηγήσεις και η διαχείριση του προγράμματος δράσης ήταν εν γένει διαφανείς, αποτελεσματικές και ικανοποιητικές.

3. Η έναρξη λειτουργίας εθνικών **ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών** κρίνεται ως ένα από τα κύρια επιτεύγματα του προγράμματος. Στο πλαίσιο του SIAP αναπτύχθηκε ευρύτερα ένα σύστημα ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών σε ολόκληρη την Ευρώπη, σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες, υπό τον συντονισμό της INHOPE, της διεθνούς ένωσης ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών στο Ίντερνετ. Οι γραμμές αυτές είναι σημεία επαφής, όπου οι τελικοί χρήστες μπορούν να αναφέρουν την ύπαρξη παράνομου περιεχομένου στο Ίντερνετ. Οι ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές συνεργάζονται, μεταξύ άλλων, με την αστυνομία, τις αρχές επιβολής του νόμου και με κόμβους ευαισθητοποίησης, καθώς επίσης με παρόχους υπηρεσιών Ίντερνετ, οργανισμούς του κλάδου και με άλλα ιδρύματα. Από την αξιολόγηση των υφιστάμενων ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών προέκυψε ότι η πλειονότητά τους παρέχουν χρήσιμες, συναφείς και αποτελεσματικές υπηρεσίες. Ωστόσο, η πλειονότητά τους δεν μπορεί να διατηρηθεί χωρίς δημόσια χρηματοδότηση. Καίριο πρόβλημα αποτελεί ότι, ενώ οι ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές προσφέρουν πολύτιμη υπηρεσία, η πλειονότητα των τελικών χρηστών γνωρίζουν ελάχιστα έως καθόλου την ύπαρξη των εν λόγω γραμμών. Στις περισσότερες χώρες ποσοστό μικρότερο του 10% του συνόλου των τελικών χρηστών του Ίντερνετ έχουν επίγνωση της ύπαρξης των γραμμών αυτών. Το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών και λοιπών ενδιαφερομένων, ιδίως εθνικών κυβερνήσεων, κόμβων ευαισθητοποίησης, αλλά και της αστυνομίας και των εν γένει αρμοδίων για την επιβολή του νόμου, πρέπει να βελτιωθεί.

4. Η ανάπτυξη **κόμβων ευαισθητοποίησης** σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ θεωρείται ως ένα ακόμα επίτευγμα του SIAP. Η ευαισθητοποίηση θεωρήθηκε καθοριστική ανάγκη από όλους όσοι συμμετείχαν στη διαβούλευση. Αναπτύχθηκαν πολυάριθμες τεχνικές, εργαλεία και υλικά, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες. Η διοργάνωση από το δίκτυο «ημερίδας για ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ» αναγνωρίζεται διαρκώς περισσότερο ως πολύτιμη ευκαιρία για βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων καθώς και για προβολή του θέματος στο ευρύτερο κοινό. Το δίκτυο ευαισθητοποίησης για την ασφάλεια του Ίντερνετ συντονίζεται από το INSAFE. Βρίσκεται ακόμα σε πρώιμη φάση ανάπτυξης. Σε πολλές περιπτώσεις, οι δραστηριότητες απευθύνονται σε περιορισμένο αριθμό ομάδων στόχου, ιδίως όσον αφορά άλλους ενδιαφερόμενους, όπως τοπικά και εθνικά μέσα ενημέρωσης, οργανισμούς γονέων, σχολεία και άλλες ομάδες. Πολύ συχνά δεν έχουν την κατάλληλη στήριξη από τις εθνικές αρχές και τα μέσα ενημέρωσης, ούτε έχουν υψηλή προτεραιότητα στο θεματολόγιο δημόσιας πολιτικής των εθνικών κυβερνήσεων. Οι δράσεις ευαισθητοποίησης πολύ συχνά δεν είναι αρκετά εξειδικευμένες σε επιμέρους ομάδες στόχου, όπως οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και τα παιδιά. Το επίπεδο και η ποιότητα της σχετικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών διαφέρει από χώρα σε χώρα και δεν θεωρείται εν γένει καθήκον υψηλής προτεραιότητας. Τα παιδιά και τα νεαρά άτομα πρέπει να προσεγγίζονται σε πολύ πρώιμο στάδιο, αλλά η «εκπαίδευση στο Ίντερνετ» δεν είναι επαρκώς ενσωματωμένη στο τακτικό διδακτικό πρόγραμμα των σχολείων. Οι εμπειρίες των ίδιων των παιδιών συχνά δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη.

5. Οι **τεχνολογίες φιλτραρίσματος** θεωρούνται από όλους τους ενδιαφερόμενους ως ουσιώδες στοιχείο με αυξανόμενη σημασία. Στον κλάδο έχει επιτευχθεί σημαντική τεχνολογική πρόοδος όσον αφορά τεχνολογίες φιλτραρίσματος ενώ διατίθενται διάφορες δυνατότητες για τους τελικούς χρήστες. Προσφέρεται τεχνολογία φιλτραρίσματος που παρέχει τη δυνατότητα στους τελικούς χρήστες, ιδίως τους γονείς, να εμποδίζουν τα παιδιά τους να έχουν πρόσβαση σε δικτυακούς τόπους με βλαβερό περιεχόμενο. Επιπλέον, ορισμένοι πάροχοι υπηρεσιών Ίντερνετ παρέχουν σε τελικούς χρήστες υπηρεσίες φραγής πρόσβασης σε ορισμένες κατηγορίες βλαβερού περιεχομένου. Ωστόσο, μεταξύ των γονέων υπάρχει ακόμα ευρύτερη άγνοια σχετικά με τους τρόπους χειρισμού του λογισμικού

φιλτραρίσματος σε επίπεδο τελικού χρήστη. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι συμφωνούν ότι τα **συστήματα επισήμανσης και διαβάθμισης** περιεχομένου συνεχίζουν να αποτελούν σημαντικό στοιχείο ώστε το Ίντερνετ να καταστεί ασφαλέστερο, ιδίως για τους ανήλικους. Η πρόοδος, ωστόσο, που έχει επιτευχθεί στο πεδίο αυτό δεν είναι ικανοποιητική. Συστήματα που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από αυτοδιαβάθμιση είναι απίθανο να έχουν σημαντική συμβολή στην επίτευξη των σχετικών στόχων. Σημειώθηκε σειρά ενθαρρυντικών εξελίξεων όσον αφορά την αυτορρύθμιση του κλάδου, δεοντολογικούς κώδικες και βέλτιστη πρακτική, μεταξύ άλλων στο πεδίο των βιντεοπαιχνιδιών και του κινητού περιεχομένου.

6. Η εναρμόνιση της **εθνικής νομοθεσίας**, ιδίως όσον αφορά το παράνομο και επιβλαβές περιεχόμενο και την προστασία της νεολαίας, αναγνωρίστηκε ως σημαντικό θέμα. Παραμένει η ανάγκη θέσπισης κανόνων, ενώ μεμονωμένη και επιμέρους ανάληψη νομικής δράσης από τα κράτη μέλη κινδυνεύει να έχει χαμηλή απόδοση και καθόλου εποικοδομητικές συνέπειες. Το πρόβλημα υπερβαίνει την κλίμακα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνιστώντας πρόκληση σε παγκόσμιο επίπεδο.

7. Νέα προβλήματα προκύπτουν με την περαιτέρω διάδοση **νέων συσκευών τελικού χρήστη με δυνατότητα σύνδεσης στο Ίντερνετ**, όπως με κινητά τηλέφωνα επόμενης γενιάς και νέες πρακτικές όπως τα κοινωνικά δίκτυα (συμπεριλαμβανομένης της δικτυακής συνομιλίας που συνδέεται με τη χρήση ιστοκάμερας), ιστολόγια στο Ίντερνετ και με μερισμό αρχείων.